

Margareta Göransson, anhörigkonsulent Västerviks kommun
och Ann-Christine Larsson, FoU-ledare Fokus Kalmar län

KARTLÄGGNING AV STÖD TILL ANHÖRIGA I VÄSTERVIKS KOMMUN

Anhörigstödet ”tre ben”

- Formell organisering – anhörigcentrum med anhörigkonsulent/samordnare, oftast anhöriga till äldre
- Biståndsbedömda insatser – direkt eller indirekt stöd
- Övriga verksamheter i kommunen som möter anhöriga. Frivilliga, offentliga (kommun/landsting) samt privata aktörer
- Fokus i kartläggning stöd till vuxna anhöriga

Stöd till anhöriga till äldre i Västerviks kommun

- Ansökan av projektmedel gjordes år 2000 för att bygga upp en verksamhet med stöd till anhöriga till demenssjuka. (25 % tjänst)
- 2006 anställdes anhörigkonsulent (50 %) med uppdrag att sprida information till frivilligorganisationer samt bilda nätverk för att lotsa vidare till rätt person.
- 2010 fanns två personer (1,5 årsarbetare) som arbetar med anhörigstöd i kommunen. 2012 en årsarbetare. Uppdraget innebär att ge råd och stöd, information, kontaktuppgifter till frivilligorganisationer samt uppsökande verksamhet till alla över 75 år
- Särskilda äldrehandläggare som utreder behov av insatser

Anhörigcentrum

- Anhörigcentrum finns placerat på det särskilda boendet Rosavilla sedan år 2007
- Uttalad värdegrund
 - Vi ska bemöta andra som vi själva vill bli bemötta
 - Vi ska alltid visa respekt och uppträda korrekt
 - ”Försöka gå i den anhöriges skor” och därmed få en ökad förståelse för dennes situation
- Anhörigkonsulentsen ska fungera som ”spindeln i nätet”

Former av stöd till anhöriga till äldre

- Anhöriggrupper
- ”Mingelträffar” på kvällstid
 - 175 personer deltog 2011 (4 tillfällen)
- Enskilda samtal
- Efterlevandestöd (fastlagda rutiner saknas)
 - Fortsatt deltagande i anhöriggrupp
- Anhörigbidrag
 - 68 personer första halvåret 2010
- Avlösarservice (10 t kostnadsfritt)
 - 43 personer utnyttjade avlösarservice första halvåret 2010)

Former av stöd till anhöriga till äldre

- Uppsökande verksamhet (ej enbart anhöriga nås)
 - 873 personer över 75 år tackade ja till hembesök 2011
- Sociala träffpunkter
 - 2007 personer deltog under 2011
- Växelvård - korttid
- Indirekt stöd
 - Dagverksamhet (92 personer första halvåret 2010)
 - Hemtjänst

Röster om anhörigstöd (äldre)

- Nöjda med insatser från Anhörigcentrum.
- Demenssjuksköterska stort stöd till anhöriga
- *Någonting som är negativt, kan jag väl tycka, är att vi saknar politiskt stöd och politiska riktlinjer för hur vi ska hantera anhörigstöd och hur vi ska kunna förbättra det. (anhörigkonsulent)*
- *När det dyker upp något som anhörigvårdaren behöver hjälp med, då behöver det ju den hjälpen just då vid det tillfället, inte om tre månader. Det ska finnas den här mera snabba, koncisa och just då hjälpen, det är ett stort önskemål. Det ska vara enkelt och nå en person och kunna få det fixat. (biståndshandläggare)*
- *Det är ju de flesta politiker överens om att man ska kunna bo kvar hemma så länge som möjligt, men då måste man ju kunna ge förutsättningarna för att kunna bo kvar hemma. Det är klart att det är ju ingen hemlighet att det ger ju stora ekonomiska vinster för kommunen om de äldre kan bo kvar hemma så länge som möjligt, men då måste vi ge stöd också. Vi har ju kommit en bra bit de här åren, men det är ju långt ifrån färdigt. (politiker)*

Röster om anhörigstöd (äldre)

- *Det är lite ett generationsskifte också, att kanske den äldre generationen som idag är åttio har ett oerhört krav på sig att det är jag som ska ta hand om min make eller maka, men att man märker att de här personerna som är yngre och söker hjälp har ett annat förhållningssätt, de är mer villiga att ta emot hjälpen. Och att man kanske ska tänka på sig själv och att nå ut med det budskapet också, att man är ingen sämre maka eller make för att man tar emot hjälp. För man har ju många år kvar att leva själv, så då måste man ta hand om sig själv också. (anhörig)*
- *Jag önskar mig en dag för mig själv. Fast sedan vill jag att maken ska få komma hem igen. (anhörigvårdare)*
- Anhörigvårdare missnöjda med ekonomiskt stöd.
- Flera anhörigvårdare upplever en sämre livskvalitet och att hälsan påverkats.

Anhörigstöd Individ och Familjeomsorg

- I Västerviks kommun finns inget formell organisation för anhörigstöd för anhöriga till personer med funktionsnedsättning eller till anhöriga till personer med missbruks/beroendeproblematik.
- Under 2012 undersöks möjligheterna till att bygga upp ett mer formaliserat anhörigstöd inom funktionshinderområdet.
- Öppenvårdsenheten Vågen som riktar sig till personer med missbruksproblem stödjer även anhöriga via enskilda samtal

Röster om anhörigstöd (Individ familjeomsorg/funktionsnedsatta)

- Viktigt med stöd, att få andras åsikter och perspektiv. Föräldrarådgivare finns inom FUB som fungerar som bollplank. Yngre föräldrar deltar inte i FUB idag.
- *Man får ju vara glad att man är så stark som man är, så att man inte behöver något stöd..... För samhället har ju aldrig intresserat sig speciellt mycket. (anhörig, FUB)*
- *Vad händer med min son när jag inte finns längre? (anhörig, FUB)*
- Svårt med gruppverksamhet. För föräldrar som har barn med en psykisk funktionsnedsättning lever fortfarande skamkänslor kvar i folk, tyvärr.

Röster om anhörigstöd (individ- och familjeomsorg/beroende)

- *Ja, alltså de ringer och undrar vart de ska ta vägen med det här som de kanske burit på länge, de är ju alltså mer eller mindre medberoende och till slut så... så rinner bågaren över. (socialsekreterare)*
- *Svårt med gruppverksamhet. Alltså det är en sak och sitta här och prata i grupp och lämna ut sig, sedan går man ner på stan och då träffar man dem där, det finns en stor risk när orten är så pass liten. Alltså det är ju fortfarande en skam. (socialsekreterare/behandlare)*
- *Svårt att nå ut med information om att det finns stöd till anhöriga på Vuxenenheten Vägen*

Avslutande reflektioner

- Stöd till vuxna anhöriga finns, men...
- Avsaknad av politiskt förankrade riktlinjer och handlingsplan
- Behov av mer information om anhörigstöd och utbyggd samverkan med interna aktörer (personal inom kommunen) och externa aktörer (t.ex. landstinget, frivilligföreningar).

Avslutande reflektioner

- Stöd till anhöriga ökar livskvalitet för både anhöriga och för närstående
- Viktigt med förebyggande verksamhet
- Det goda samtalet är det bästa anhörigstödet och kan öka möjligheten för enskilda äldre att bo kvar i ordinärt boende
- Vi bör bli bättre på att rikta anhörigstödet till anhöriga för alla ”målgrupper”